

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinqve, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

2. Qualis sit bonitas, quam actus puræ electionis habet ex fine honesto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

dicente. Quicumque vult aliquid sub ratione quacumque boni honesti, habet voluntatem conformem diuine rationi volendi: & ideo bene operatur, & ita explicat doctrinam illius articuli: & præcedentis. Idem D. Bonauentura supra, solum enim requirit relationem in vltimum finem intrinsecam & innatam ipsi operi bono absque alia relatione operantis, nam hoc modo diximus supra tractatu 1. actus omnes honestos tendere in Deum natura sua, vt in vltimum suum finem, quæ tendentia non confert actui distinctam bonitatem præter illam, quam sumit ex obiecto, nisi forte distinctæ rationis secundum rationem genericam, & specificam, vt potest sumi ex D. Thoma 1.2. q. 18. art. 7. quem latius infra exponam: hanc etiam sententiam late confirmat Sotus l. 2. de natura & gratia c. 20. & lib. 3. c. 4.

XII.

Fundamentum est, quod actus habens obiectum bonum habet ex illo specificam bonitatem, vt supra probatum est, sed ex carentia vltioris finis non habet semper malitiam: ergo sine illa relatione manebit actus bonus simpliciter. Probatur consequentia, quia illa res est bona simpliciter, quæ habet omnia sibi debita secundum speciem, & indiuiduum. Vnde Scotus non consequenter loquitur concedens actum ex carètia huius finis non habere malitiam, & negans esse bonum, cum habeat bonum obiectum, cum enim dicitur bonum consurgere ex integra causa, nõ est intelligendum ad actum bonum simpliciter necessarium esse omne id, quod conferre valet bonitatem, alioqui non est bonus actus, nisi optimus: requiritur ergo, & sufficit integra causa perfectionis, & bonitatis debitæ speciei, vel in indiuiduo: ergo. Probatur minor propositio, quia nullum extat præceptum obligans hominem ad huiusmodi relationem, vel actualem, vel virtualem ex proprio ipsius hominis actu circa vltimum finem faciendum, nam hoc præceptum non est naturale, nulla enim sufficienti ratione conuincitur potest. Item satis est homini operari semper iuxta rationem rectam circa obiecta, quæ illi proponuntur, & plus ab ipso exigere ex præcepto, præsertim naturali, superat humanas vires. Item infidelis, qui verum Deum ignorat, potest aliquando bene operari iuxta sanam doctrinam. Item puer veniens ad usum rationis non tenetur statim in primo vsu rationis Deum in se ipso diligere, sed in his, quæ ipsi occurrunt bene moraliter se gerere, & hoc ipso virtualiter censetur conuertere in Deum: nullum ergo est tale præceptum naturale, neque etiam est positium humanum, aut diuinum; neutrum enim ostendi potest, & humanum quidem superare potestatem humanam, tum quia esset de re difficillima, tum quia esset de re interna, diuina autem præcepta positiva nulla sunt, præsertim in lege gratiæ, nisi fidei, & Sacramentorum: in citatis autem n. 9. verbis Pauli, Omnia in gloriam Dei facite, vel non habetur præceptum, sed consilium, vel solum præcipitur, ita semper operari, vt omnia opera nata sint cedere in gloriam Dei, & apta, vt referantur in ipsum, atque adeo quod ex se in illum tendant, quod habent cõstata honesta hoc ipso, quod honesta sunt, & eodem modo tenemur cuncta referre in vltimum finem, & præterea nihil facere, quod non tendat aliquo modo in ipsum.

Satisfitur
vario fun-
dam. in n. 9.

(o)

SECTIO II.

Qualis sit bonitas, quam actus pura electionis habet ex fine honesto.

DE actu voluntatis circa finem in se ipso nihil superest dicendum, præter ea, quæ dicta sunt de obiecto: nam respectu talis actus finis, & obiectum idem sunt, & eadem ratione fere posset omitti præterea quæstio, quia in virtute est in superioribus definita: verum, vt satisfaciamus omnibus, & quædam propria exponamus, tractanda est. Dicunt ergo quidam auctores speciem illam bonitatis, quam sumit pura hæc electio, ex fine non esse essentialem, sed accidentalem illi actui, quo voluntas vult tale medium propter talem finem. Fundamentum huius sententiæ esse potest primo. In illo actu distinguendum est obiectum à fine, nam obiectum est intrinsecum actui: finis autem extrinsecus: ergo talis actus aliam speciem habet ab obiecto, aliam à fine: ergo illa prior essentialis est, & altera accidentalis: quia, vt diximus superius, non possunt esse duæ species essentielles in eodem actu. Item diximus speciem ex obiecto esse essentialem, cuius signum etiam est, quod vna est prorsus inseparabilis, altera vero mutari potest.

I.
Sententia
Arguitur
pro illa primo.

Secundo potest videri hoc difficile argumentum, quia quando medium, quod eligitur, est alioqui bonum, & honestum ex obiecto, vt quando eligitur elemosyna ad satisfaciendum pro peccatis, tunc ipsa electio habet primariam speciem ex obiecto, ex fine vero accidentariam, vt in dicto exemplo, actus elemosynæ semper est in specie misericordiæ, quod vero ordinatur ad satisfactionem, aut ad alium finem, est ei accidentarium: ergo idem erit in quocunque medio, esto sit ex obiecto indifferens, nam hoc non variat rationem, & modum specificandi.

II.
Secundo.

Tertio. Sicut medium ordinatur ad finem: ita finis per media comparatur, sed respectu intentionis finis accidentarium est, quod per hæc, aut illa media comparetur. Vnde quæuis hoc possit variare accidentaliter bonitatem intentionis, non tamen substantialiter: vnde si intentio finis sit indifferens, non fiet essentialiter bona, etiam si per honesta media quærarur. Ergo idem est è cõuerso de electione mediorum respectu finis. Et confirmatur, ac declaratur: nam in voluntate medicinæ aliud est amare medicinam ipsam in se, aliud amare vtilitatem eius ad sanitatem: ergo etiam in actu vna ex his rationibus est essentialis, altera accidentalis, nam ex natura rei illa duo distinguuntur, sicut in assensu scientiæ distinguuntur assensus conclusionis ab assensu principiorum propter quæ illi assentimur.

III.
Tertio.

Quarto. Electio eiusdem finis ex medio ipso habet maiorem, vel minorem bonitatem: ergo non totam recipit à fine: ergo nec totam entitatem, quia, vt dictum est, bonitas actus nihil est nisi entitas eius: ergo illa entitas, quam habet electio ex medio, est prima, & essentialis in ipsa: altera ergo erit accidentalis. Confirmatur, nõ fiat eodem fine voluntas eligit hoc medium potius, quam illud, propter proprias conditiones talis medii, scilicet, quia est suauius, aut facilius, & c. ergo non est nisi tota ratio illius electionis, seu voluntatis pro vt versatur circa tale medium, cum non sit tota ratio illius comparatiuæ electionis: ergo supponit voluntatem affectam ad rem, quæ est medium, & solum mouet ad ordinationem eius in talē finem. Est ergo illius specificatio accidentalis, qualis autem sit hæc accidentalis species

IV.
Quarto.

explica-

explicatur vno è tribus modis *disp. 4. tractatus de obiecto*. Primus est, quod voluntas illius rei, quæ est medium, entitas sit quædam partialis, cui adiungitur altera, quæ voluntas amat relationem illius obiecti in talem finem, quæ dicitur accidentaliter aduenire alteri, quia illi adesse potest, & abesse, nam voluntas potest nunc velle hanc relationem in hunc finem, vt postea dicam, manente eadem voluntate circa rem, quæ est medium. Secundus modus est, quod voluntas mediæ in se sit quædam actus voluntatis, bonitas vero ex fine desumpta, sit modus quidam extrinsecus eius. Tertius, quod illa bonitas & specificatio ex fine solum sit determinatio extrinseca, & ratio quædam moralis.

V. Dicendum tamè actum puræ electionis, vt sic, habere primam suam, & substantialem & physicam speciem ex fine, vnde si finis ille honestus sit, & propter illum quatenus talis est, proxima intentione eligatur medium, prima bonitas talis electionis est ex fine, & illa est intrinseca, & essentialis tali electioni, atque adeo inuariabilis in tali actu. Hæc sententia, vt existimo est expressa D. Thomæ 1.2. *quest. 13. art. 6. vbi solutione ad 2. ait, licet ordinari ad talem finem accidat exteriori actui, non accidit interiori actui voluntatis, qui comparatur ad exteriorem, sicut formale ad materiale; & solutione ad 3. dicit, quamuis in actibus externis sit diuersitas specificæ, in interiori non esse, si illi sub eodem fine amentur; & 1. *contra gentes cap. 76. ratione primæ dicit finem comparari ad medium, sicut rationem formalem obiecti ad materialem, & ideo vnam esse tendentiam voluntatis, quia idem est actus in obiectum, & in rationem formalem eius, quam doctrinam sæpe repetit, applicando illam ad finem, & medium, vt sic, vt videre licet in *quest. 12. art. 4. & quest. 2. de malo artic. 2. præsertim ad 4. & 5. & in 2. d. 38. quest. 1. artic. 4. ad 1. Denique in eadem 1.2. quest. 19. artic. 2. ad 1. dicit actum voluntatis nunquam habere accidentalem speciem à fine, nisi quatenus finis ordinatur ad finem, & intentio ad intentionem: ergo quatenus medium, vt medium ordinatur ad finem, & pura electio est, sub hac intentione non habet accidentalem speciem à fine, sed essentialem.***

VI. Atque ex his locis D. Thomæ sumo duas præcipuas rationes huius veritatis. Prima est. Actus voluntatis nullam speciem sumit ab obiecto, nisi sub aliqua ratione boni, vt supra latè ostensum est: aut ergo amat voluntas rem illam, quæ est medium, solum sub ea ratione boni, quæ est in fine, aut sub aliqua alia, quæ est in ipso medio: si dicas primum, ergo ille actus solum habet vnam speciem sumptam ex bonitate finis: ergo illa necessario erit essentialis, quia etiam ostensum est necessariam esse aliquam specificationem essentialem cuiuslibet entitati: ergo vbi non est nisi vna, erit essentialis. Si vero dicas secundum, iam non illa est pura electio, de qua tractamus, sed est quædam particularis intentio extrinsecus ordinata ad vteriorè finem de qua postea dicturi sumus. Probatur consequentia, quia secundum eam rationem, secundum quam res, quæ amatur, non amatur ob bonitatem finis, sed ob aliam, quæ in ipsa est, iam non amatur ob aliud, sed propter se: ergo, vt sic, amatur vt finis proximus, non est ergo illa pura electio. Dices amari propter utilitatem ad finem, quæ in ipso medio, est aliquid distinctum à bonitate finis, quod patet, nam utilitas mediæ ad sanitatem amari valet siue sanitas ametur ob bonitatem honestam, siue ob conuenientiam ad naturam sensitivam, siue ob delectationem, siue a-

liam utilitatem. Sed hoc in primis non dicitur, consequenter iuxta sententiam citatam, nam vt in argumentis propositis vidimus, ipsa res, quæ est medium, & utilitas eius, vt sic, distinguitur ab utilitate mediæ, & amore eius, vt sic, deinde, vt supra tractatu docui, utilitas, vt sic non facit rem amabilem, nisi supponat amatam rem, ad quam est utilitas, utilitas enim, in genere loquendo, nihil est aliud, quam virtus ad causandum aliquo modo effectum: vnde non habet rationem conuenientis, aut disconuenientis, nisi quatenus effectus ipse conueniens, vel disconueniens est: ergo in medio utili, vt sic, tota ratio conuenientis in ordine ad appetentem sumitur ex fine: ergo amare utilitatem mediæ, & amare illud ob finem, non sunt duo, sed vnum, & idem.

Secunda ratio, quæ ex D. Thomæ, & ex dictis in citatis locis sumitur, est quia medium, vt medium, & finis comparatur, vt materiale, & formale, sed in voluntate idem est indiuisibilis motus, quo tendit in materiale, & formale obiectum: ergo in actu electionis puræ, eadem est indiuisibilis ratio, & specificæ differentia, propter quam attingit rem, quæ est medium, vt materia & finem, propter quem eligitur, vt formalem rationem obiecti: est ergo vna species bonitatis inde sumpta prima, & substantialis in tali actu, Maiorem propositionem sæpe, & expressè docet D. Thomas iam citatus, vt constat ex dictis in ratione prima, quia tota ratio conuenientis, & appetibilitas mediæ, est bonitas finis. Minor propositio latè probata est supra *disp. 4. tractando de bonitate ex obiecto, nam rationes ibi factæ de obiecto materiali, & bonitate ipsi intrinseca, eadem proportione applicari possunt ad medium, & finem, nam in actibus intellectus, & voluntatis nihil refert, quod formalis ratio obiecti in re ipsa sit extrinseca materiæ, circa quam versatur actus, dummodo ab ipsa potentia non attingatur nisi sub ea ratione: nam hoc satis est, vt in de sumat suam primam speciem, vt patet de intellectu in actibus fidei, in quibus testimonium dicentis satis extrinsecum est veritati creditæ, & tamen respectu assensus intellectus, est quasi forma specificæ, & idem est in actibus voluntatis, vt patet de amore proximi propter bonitatem Dei, & de voluntate adorandi adoratione respectiua propter extrinsecam excellentiam, idem ergo est de medio & fine.*

Vnde possumus tertiò argumentari discurrendo per singulos modos, quibus contraria opinio asseritur, & improbando illos: sed quia hoc latè egimus tractando de obiecto *disp. 4. non oportebit eadem repetere, sed vnusquisque poterit ea applicare, solum declaratur breuiter. Nam hæc specificatio, & bonitas electionis ex fine non potest consistere in sola denominatione extrinseca: nam ipsamet electio per se ipsam est intrinsecè electio, & non per denominationem ab alio actu: ergo intrinsecè in sua entitate includit aliquem respectum ad finem, præsertim cum ostensum sit respicere illum, vt formale obiectum. Neque etiam intelligi potest hæc specificatio, vt partialis entitas, vt realis modus additus alicui alteri entitati, quia nulla fingi valet entitas, quæ supponatur in illo actu ante relationem ad finem, quia ostensum est, illum actum nullum habere respectum ad medium electum sistendo in illo, sed solum sub ratione finis: quicquid autem in illo actu excogitari potest necessario dicitur habitudinem ad medium electum: ergo & ad finem.*

IX.

Ultimò sumi potest hæc veritas ex Aristotele, nam electio ob honestatem alicuius finis est actus elicited à virtute respiciente illum finem; ergo pertinet ad talem virtutem, seu bonitatem. Antecedens constat ex lib. 6. Ethicorum cap. 2. & lib. 2. Ethicorum ad Eudemum, circa finem, & declaratur, nam qui ex solo affectu misericordiae, & nullo ex alio motivo lucratur diuitias, vt elemosynam faciat ex visolius virtutis misericordiae, habet tam voluntatem dandi elemosynam, quam voluntatem lucrandi diuitias: vtraque ergo voluntas est actus elicited ab illa virtute; neque fingi potest quis alius habitus ibi concurrat ad elicendum posteriorem actum; dici enim non potest ibi concurrere habitus, quo amantur diuitiae absolute, & propter se, quia nullus talis affectus est in homine sic operante. Prima vero consequentia constat ex differentia inter actum elicited à virtute, & imperatum, nam elicited dicitur, quia secundum substantiam, & entitatem suam sic à virtute: imperatus vero qui ab vna virtute refertur in suum finem, cum tamen ab alia substantialiter fiat, vt magis ex sequentibus dubiis constabit.

X.
Ad 1. arg. in
num. 1.

Ad primam rationem in contrarium respondetur respectu electionis, de qua agimus, obiectum formale non distingui à fine: materiam autem circa quam versatur actus, distinguunt ab eo, sicut obiectum materiale à formali, & ideo non oportet, vt à tali obiecto sumatur aliqua species prior illa, quæ sumitur à fine. Vnde licet huiusmodi finis possit esse extrinsecus tali materiae, vel actioni exteriori, tam respectu actus interioris electionis, est intrinsecus, vt rectè D. Thomas dixit, quia est obiectum formale: quapropter species inde sumpta inuariabilis est in tali actu electionis: nam licet voluntati lucrandi diuitias accidentarium sit, quod fiat propter elemosynam, vel propter captandum honorem, & ideo possit voluntas nostra ab vno actu in alium mutari, tamen illi speciali actui, quo amantur diuitiae præcisè propter elemosynam, non accidit ille finis, neque species misericordiae, vnde non potest illemet actus mutari, & fieri ex alio motivo: sed quando voluntas hoc modo mutatur, variat totum actum.

XI.
Ad 2. arg. in
num. 2.

Ad secundam respondetur, formaliter loquendo, doctrinam datam procedere semper in omni vera, & pura electione, siue materia circa quam versatur sit indifferens, siue honesta propria aliqua honestate, quæ est obiectiva respectu illius; nam si illa non intendatur formaliter, sed tantum eligatur realiter propter finem extrinsecum, electio habebit vnâ tantum speciem essentialem ex fine: si autem medium ex se honestum ametur propter propriam honestatem, & præterea ordinetur in vltiorem finem, tunc ille actus non est propria electio, de qua agimus, & ideo non est de ille similis ratio: quid autem de illo dicendum sit, aperiam dubio sequenti, vbi priorem partem huius solutionis magis declarabimus.

XII.
Ad 3. in n. 3.

Ad tertiam de habitudine inter finem, & media, respondetur tollendam esse æquiuocationem de intentione: nam intentio proprie dici solet actus determinatus ad finem, vt ad obiectum, quod per se primo amatur in ordine ad consecutionem, vnde fit, vt in virtute, vel in confuso includat aliquo modo media, vt volita, quatenus necessaria esse possunt ad consequendum finem, nam qui efficaciter vult finem consequi, ibi implicite vult adhibere media necessaria, & consequenter virtute etiam vult eligere illa, tamen ille actus, vt sic, non est electio, sed natura sua

est prior illa, neque etiam accipit bonitatem, vel malitiam à medio, vel electione medijs, vt supra latius, sed à bonitate finis, nam cætera, vel non pertinent proprie, & formaliter ad illum actum, vel eo modo quo pertinent, est tantum materialiter.

Alio vero modo sumi potest intentio prout includitur, seu participatur in electione ipsa, nam qui eligit medium propter finem, per illud medium tendit in finem, & hac ratione dici potest per illum actum aliquo modo intendere finem, quo sensu videtur locutus D. Thomas 1. 2. quest. 12. art. 4. Et in hoc sensu idem est secundum rem tendere in finem per tale medium, & velle, seu eligere tale medium propter talem finem: nam licet his verbis videatur diuersa haberi ad significari, tamen illud solum est secundum rationem & inadaquatū modum concipiendi nostrum: mo si res absolute consideretur, finis proprie nõ dicitur habitudine ad media, sed est terminus habitudinis mediorum ad ipsum, & ideo intentio eius est causa electionis mediorum, & inde per quandam denominationem extrinsecam concipitur à nobis sub hac denominatione rei consequendæ per media, vnde in omni motu, & termino eius potest quid sit considerari, & hinc fit, vt licet electio possit illis duobus modis à nobis concipi & significari scilicet medijs ad finem, & finis per medium, tamen specificatio essentialis sumitur ex fine, quia in re ipsa ille est terminus talis habitudinis, & comparatur ad medium, vt forma ad materia, sicut dictum est. Ad confirmationem illius tertij argumenti respondetur absolute etiam in ordine ad diuersos actus fieri posse, vt aliud sit velle rem, quæ est medium, & aliud velle vilitatem eius, tamen in hoc actu puræ electionis non possunt hæc duo separari ab eadem indiuisibili specie entitate, quia, vt sæpe dictum est, comparantur illa duo, vt materiale, & formale.

Quartum argumentum petit comparationem inter diuersas electiones, quæ primo possent fieri inter intentionem, & electionem eiusdem bonitatis, an sint actus specie distincti, necne. Sed hæc questio communis est omnibus actibus bonis, & malis, & præterea omnibus illis, in quibus diuersa materialia obiecta propter eandem rationem formalem amantur, quæ ratio formalis in vno materiali obiecto reperitur intrinsecè, in alio vero tantum per denominationem extrinsecam, vt sunt amor Dei, & aliquis amor proximi, de quibus 2. 2. q. 25. art. 1. adoratio prototypi, & imaginis, de quibus 3. p. quest. 25. de intentione vero, & electione 1. 2. quest. 12. & 13. Quicquid tamen sit de specifica distinctione, constat, per se loquendo, maiorem bonitatem esse in intentione finis, quam in electione medijs propter finem, iuxta regulam posterioritatis: propter quod vnumquodque tale, &c. nam finis simpliciter est dignius obiectum. Eadem autem comparatio duplex fieri potest inter diuersas electiones propter eundem finem, de quibus quod ad specificam rationem attinet, idem iudicium ferendum est, quod de actibus ex obiecto bonis supra dictum est, qui in materiali tantum obiecto differunt, & conueniunt in formali: nam similiter respectu electionum si media sint tantum materialiter diuersa, & profus dicant eandem habitudinem ad finem, electiones non propterea differrent specie, quia idem habent obiectum formale, nihilominus tamen negandum non est, quin vna electio possit esse melior alia intra eandem speciem, quia licet finis sit idem in se, tamen iuxta capacitatem, & proportionem mediorum potest illis maiorem, vel

XIII.

XIV.

Resolutio
4. arg. in n.
4. positum.

vel minorem bonitatem conferre, quod in omni sententia necessariò asserendum est, siue hæc bonitas dicatur essentialis electioni, siue accidentalis, quia augmentum eius est intra eandem speciem electionis, vt electio est, atque adeo in ordine ad finem.

XV. In confirmationem illius argumèti petitur de comparatione, seu electione vnus mediæ præ altero, an oriatur ex fine, vel ex ipso medio. Ad quod respondetur interdum oriri ex fine, interdum ex sola libertate voluntatis; aliquando vero posse fundari in ipso medio. Primum contingit, quando ipsa media, vt media sunt, sunt inæqualia, quia scilicet, vnum magis confert ad finem, quam aliud, ita vt si vnum est facilius, vel iucundius, totum hoc conferat vel ad maiorem, vel ad breuiorem, aut certiorum consecutionem finis, tunc enim finis quantum est de se mouet ad eligendum vtilius medium.

XVI. Secundum contingit, si accidat mediæ prorsus esse æqualia tam in vtilitate ad finem, quam in absolutis conditionibus suis, & in omnibus rationibus boni, & mali, tunc enim, vt verior est sententia, voluntas pro sua libertate potest eligere vnum omisso alio, quod nihil obstat, quominus tota specificatio talis electionis sumatur à fine, quia finis non mouet necessitando, & idem ferè reperietur in actibus bonis ex obiecto, seu in intentione ipsa, nam stante eadem motione, seu propositione obiecti, potest voluntas vel exercere actum, vel non exercere, & nihilominus quando exercet, tota specificatio sumitur à formali obiecto, & idem à fortiori dicendum est, si voluntas eligat medium minus vtile pro sua libertate. Tertius modus potest contingere quando mediæ, vt mediæ sunt æqualia in vtilitate, tamen vnum excedit in aliqua alia ratione boni, quæ licet non conferat ad finem, est tamen per se appetibilis, & tunc etiam electio talis mediæ, si sit pura electio ex libertate voluntatis, supponit tamen voluntatem affectam ad illam rationem boni, quæ in tali medio excedit, ratione cuius affectus virtualiter, vel formaliter existentis in voluntate inclinatur magis voluntas ad hoc medium, quam ad aliud, quomodo etiam potest accidere, vt ex passione eligatur vnum medium potius, quam aliud, vel etiam ex habitu, vnde etiam ex hoc capite non mutatur specificatio, sed solum adiungitur quadam libertatis determinatione.

SECTIO III.

Virum actus ex obiecto bonus posse habere bonitatem aliquam ex fine extrinseco.

I. Tribus modis contingere potest actum voluntatis versari circa honestum obiectum in ordine ad vltiorem finem. Primo volendo tantum materialiter illud obiectum, quod in se est alias honestum, non tamen volendo illud propter talem honestatem, imò nec per se volendo honestatem ipsam obiectiuam, sed solum per accidens. Exemplum est, si quis velle abstinere à precioso cibo solum, vt habeat, v. g. elemosynam, & largiatur; est enim illud medium obiectiuè honestum intra latitudinem temperantiæ; tamen per illum actum, neque est volitum propter illam honestatem, neque illa honestas per se, seu in se volita. Et ratio est, quia illud medium non est vtile ad illum finem ratione illius honesta-

tis, sed præcisè ratione illius materiæ, & de hoc actu nulla est difficultas, quin solum habeat honestatem à fine, & non ab obiecto, tum quia est pura electio, tum quia quod est per accidens in obiecto volito vt sic, non specificat voluntatem, vt supra dictum est, & euidentius patebit ex puncto sequenti.

Secundo fieri potest, vt obiectum honestum non sit quidem volitum propter suam honestatem, eius tamen honestas sit in se, & per se volita propter alium finem, vt propter rationem proximam volendi, quod in primis potest in aliis rationibus boni explicari, nam si aliqua actio delectabilis, ratione suæ delectationis sit vtilis ad alium finem, salutem, v. g. vel studium, tunc non solum materialiter illa actio, sed etiam eius delectatio potest in se, & per se amari, non tamen propter se, sed præcisè propter aliud bonum ad quod est vtilis. Simile autem est in bonis honestis aliquando, nam vnum potest esse vtile ad aliud, non solum ratione suæ materiæ, sed etiam ratione suæ honestatis, & tunc potest quidem honestas vnus obiecti, vel actus in se amari, licet non ametur propter se præcisè, sed propter alium finem. Exemplum sit, si quis intendat beatitudinem consequi, & ideo velit meritorios actus efficere, & propterea eligat exercere amorem Dei, tunc hæc voluntas electionis habet pro obiecto exercitium amoris Dei, quatenus meritorium est; & ideo per se, directeque vult honestatem eius, quia ille actus meritorius est ratione suæ honestatis, non tamen vult illum propter honestatem eius, sed propter gloriam obtinendam.

De huiusmodi ergo actu omnes etiam ferè conueniunt habere bonitatem essentialem, & Deciditur primam ex fine, non autem ex obiecto materialiter, neque ex honestate eius: ita potest sumi ex D. Thoma 1. 2. quæst. 18. art. 6. vbi Conrad. & Caietanus art. 4. & 6. idem sentiunt. Idem D. Thomas 3. contra gentes cap. 128. vbi significat abstinentiam factam in honorem Dei habere bonitatem religionis, non tamen temperantiæ, vbi Ferrar. in quadam responsione 2. ad quoddam literale dubium, idem indicat, similiter Almain. in 3. d. 23. p. 1. vbi dicit ex Ocham, & Martino, si quis velit perferre mortem propter castitatem, illum non esse fortitudinis actum, sed castitatis: verum est, hæc, & similia verba intelligi posse iuxta prius punctum. Item Ochamus quæst. 12. art. 2. d. 3. art. 3. p. 1. illius conclusionis secundæ. Martinus tractatu de temperantiâ quæst. 1. Et ratio colligitur ex dictis, quia finis tunc se habet, vt obiectum formale proximum talis actus, & omne aliud se habet, vt obiectum materiale; ergo finis tantum specificat: nam dictum est bonitatem sumi ex formali obiecto, & honestatem obiecti non causare bonitatem in actu, nisi sit volitum obiectum propter ipsam. Et confirmatur, nam talis actus elicitor à virtute, quæ respicit illum finem, vt colligi potest ex D. Thoma 3. p. quæst. 81. art. 2. & primum, vbi tractat de voluntate detestandi peccatum & ex generali ratione, quia eadem facultas, & idem habitus inclinatur in finem, & in medium ad finem, vt tale est, sicut eadem grauitas inclinatur ad centrum, & motum in illud: sed per illum actum, de quo agimus, amatur totum materiale obiectum, & honestas eius, vt medium ad finem præcisè: ergo est elicitor à virtute tendente in illum finem, ergo habet speciem substantialem bonitatis suæ ab illo fine, quia, vt supra dixi, ille actus est elicitor à virtute, qui ab eo proximè fit secundum substantiam suam.

Et hinc cõsequenter concluditur illum actum esse

II. Punctum exponitur.

III. Deciditur ex communi sententia.

IV.